

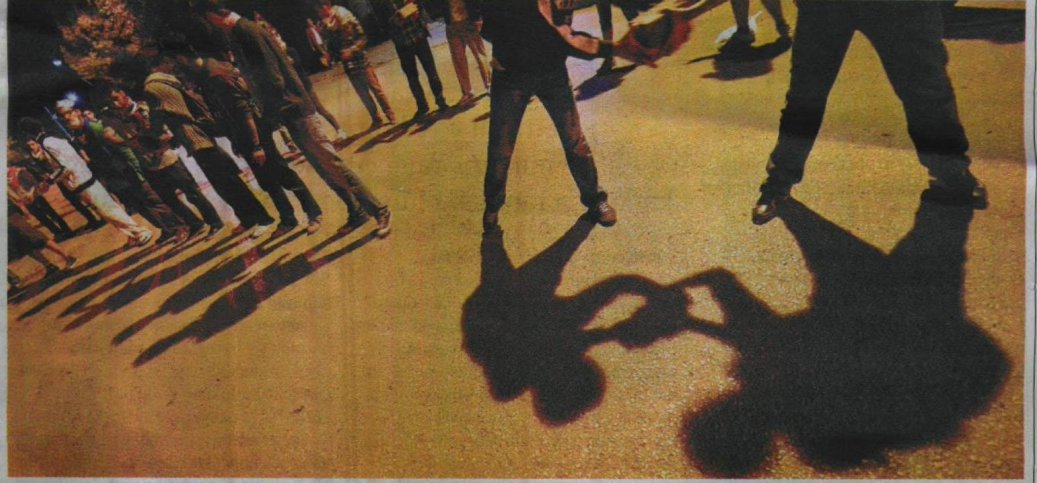
Yürüyen kentlerin peşinde

CANAN TOPALOĞLU

Gelecekteyiz. Bıkıp usanmadan yeniden kurguladığımız, hayal gücümüzün motorlarını tam güç çalıştıran, umutlarımızı ya da mürekkep karası umutsuzluklarımızı yüklediğimiz gelecekte. Etrafa korkan gözlerle bakıyoruz, tanıdık bir şeyler görmek istiyoruz, evimizde hissetmemizi sağlayacak bir şeyler. Devasa tekerleklerin üstünde, çenesini kocaman açmış av peşinde kentler ya da yem olmamak için canını dişine takmış kaçan soluk soluğa kasabalar "biçimsel" anlamda pek de tanıdık değil. Ama insan, karmakarışık doğasıyla; arzusuyla, kırılğanlığıyla, şeytanlığıyla, şefkatiyle; tüm "insanlığıyla" ve hayatta tutmaya çalıştığı hayvan bedenleriyle ya da metal bedenleriyle dimdik karşımızda. Ve bu insan çok tanıdık. Bilinmeyen bir gelecekte de olsak, kendimizi evimizde hissediyoruz ve *Yürüyen Kentler*'in ardında bıraktığı teker izlerinin içinde düşe kalka, motor bölmelerindeki gürültünün eşliğinde çok acayip bir yolculuğa çıkıyoruz.

Her ayrıntı ince ince tasarlanmıştır

İngiliz yazar Philip Reeve'in heyecan verici bilimkurgu dizisinin ilk iki cildi *Yürüyen Kentler* ve *İhanet Altını*'ni, yazarın her ayrıntısını ince ince tasarlayarak yarattığı mekanik dünyaya, politik kavrayışına ve derinlikli insan algısına hayran olarak okudum. Oldukça gerçekçi ve ironik bir isimle anılan "Altmış Dakika Savaşı"nın ardından bugün bildiğimiz dünya tükenmiş ve uygarlıklar çökmüştür. Dünyanın enkazı üzerinde, iki kutuplu yeni bir düzen kurulur. Batıda, Büyük Av Alanı'nda tekerlerin üzerinde yükselen ve hareket eden kentler birbirini avlayarak hayatta kalır. Kentsel Darwinçilik ismiyle kuramsallaştırılan bu düzende, adının da gayet güzel imlediği gibi güçlü ve hızlı olan kazanır, zayıf olan yenilir ve hazmedilir. Av Alanı'nda herkes hurdaların ve kölelerin peşindedir. Doğuda ise, Mobillik Karşıtları Birliği'nin konuşlandığı, yerleşik kentlerin toprakları vardır. Yürüyen Kentler dizisinin görkemli yolculuğu, yönünü doğuya çevirip, kendi halkından ve tüm dünyadan sakladığı gizli emellerine ulaşmak için son hız ilerleyen Londra kentinin motor sesleriyle başlar. Acımasız bir dünyanın görüntülerine tanık oluyoruz *Yürüyen Kentler*'de. Ama tabii ki, insanlık tarihi boyunca çok iyi yapılageldiği üzere, bu öyküdeki insanlar ve kentler de acımasızlıklarını bir güzel meşrulaştırıyorlar. Masumane görünümlü minicik bir kasabanın belediye başkanı, Av Alanı'nda bulunduğu iki kişiyi satmak üzere



hücreye kapattığında, şirin bir yüz ifadesiyle, "Çok üzgünüm. Sizi köle olarak satmayı ben de hiç istemedim, ama hayat şartları işte, n'aparsın!" demekte bir beis görmüyor. Bir bilim adamı, kadim dünyadan kalma, dünyayı yerle bir edebilecek güçte bir silahı Londra'nın belediye başkanına niçin sattığını kızına "Senin iyi bir eğitim alıp, Londra'nın en üst katında gerçek bir hanımefendi gibi, konforlu bir hayat sürebilmen için" diye açıklayabiliyor mesela. *Yürüyen Kentler* ve *İhanet Altını*'nda insanın bütün yüzleri iskambil kârtları gibi açılıyor.

Kaderlerinin peşinden koşanlar

Tabii ki, gördüğümüz bu yüzlerle ilgili çok karmaşık hislere kapılıyorruz. Başkahramanlardan hafif alık tarihçi çırağı Tom; intikam arzusuyla kavrulan, yüzü ve ruhu yaralı, acımasız Hester; hırslan sınır tanımayan baştarihçi Valentine, diriltiip İz Sürücü'ye dönüştürülmüş Shrike, Mobillik Karşıtları Birliği ajanı Anna Fang, düzenbaz yazar Pennyroyal ve tüm diğerleri kendi kaderlerinin peşinde koşarken, biz okurları da sürekli ikileme düşürüyorlar.

Çivisi çıkmış bir dünyada, soluksuz maceralara sürüklenen karakterlerin tutkuları, arzuları, hırsları, sevgileri, aşkları, zaafı ve korkuları iki kitap boyunca da okurun yakasını bırakmıyor. Kitabın kahramanlarından en az birkaçının, okurların "unutulmaz kahramanlarım" listesine gireceğine eminim. Bu noktada Hester'la ilgili iki çift laf etmek isterim. Yazar Philip Reeve'e buradan selamımız olsun. "Kırılğan, zarif, korunmaya muhtaç, güzel ve her daim ortalığı kaşırtan" kadın kahraman; "güçlü, atılgan, cesur, koruyucu kollayan ve

Bilinmeyen bir gelecekte de olsak, kendimizi evimizde hissediyoruz ve "Yürüyen Kentleri"nin ardında bıraktığı teker izlerinin içinde düşe kalka, motor bölmelerindeki gürültünün eşliğinde çok acayip bir yolculuğa çıkıyoruz. Bir solukta art arda okunabilecek bu kitaplar, bilimkurgu edebiyatın da yakın tarihli yüz aklarından

kadınını kurtaran" erkek kahraman imgelerini ters yüz ederek yarattığı yaralı ama güçlü ve oldukça etkileyici Hester'ın dünya edebiyatındaki kadın kahramanlar arasında özel bir yeri olacağını düşünüyorum. Zaten Hester'ın Tom'a söylediği müthiş sözler, yazarın anlatı kalıplarını alt üst eden bakışını çok iyi ifade ediyor: "Sen bir kahraman değilsin, ben de güzel değilim ve büyük olasılıkla, sonsuza kadar mutlu yaşayamayacağız. Ama şu anda yaşıyoruz ve birlikteyiz, her şey yoluna girecek."

İkinci kitapta dünya için olmasa da Tom ve Hester için bir şeyler yoluna giriyeceği gibi gözüküyor ama cevabı almak için haziran ve temmuzda yayımlanacağı

duyurulan üçüncü ve dördüncü ciltleri bekleyeceğiz artık.

Karşınızda bir dörtlemenin ilk iki cildi

Tüm güçlü romanlarda olduğu gibi, bu romanların da duygu dünyası oldukça sarsıcı ve sersemletici olduğu için kahramanlardan uzun uzun söz etmekten alamadım kendimi ama dörtlemenin ilk iki cildinin politik yönünün çok güçlü olduğunu ve bilimkurgu türüne has buluşlarla dolu evreninin de çok etkileyici olduğunu söylemek isterim.

Kaynaklarını tüketen Batı'nın her sıkıştığında Doğu'ya yaptığı, neredeyse refleks haline gelen "sömürü ziyaretleri"; medeniyetin beşiği doğunun batının ölümcül silahlarını benimseyerek, iyi niyetli ve insanca ideallerini günbegün unutulmuş teslim ederek radikalleşmesi, kitapta ifadesini buluyor. Bilimkurgu türünün edebiyatın kapısından içeri sokmamak için birileri hâlâ dil dökse de, bilimkurgu, muhalif sesin yükseldiği, hayal gücünün sınırlarının zorlandığı, estetik olarak da büyük harfle başlayan "Edebiyat"tan aşağı kalır yanı olmayan bir tür olarak yükselişine devam ediyor. *Yürüyen Kentler* dizisi de bu türün en iyi örneklerinden biri olarak, türün sadık okurlarının ve önyargılarını kırmak isteyenlerin kütüphanelerine layık bir dizi.

